

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVETKEZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.
KOLOZSVÁR, ATTILA-ÚTCA 10. SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lei,
rendes tagdíj évi 100 lei, kisgazdák és tiszt-
viselők részére 50 lei.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁR

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 150 lei Negyed évre 40 lei
Fél évre 75 lei Egyes szám 3 lei

A földbirtokreform az igényjogosultak szempontjából.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet és az annak kebeléből alakult birtokpolitikai szakosztály földbirtokreform terén való működésében azon eminens célt tartotta mindig szem előtt, hogy osztály szempontokon felül emelkedve az egyetemes gazdasági és termelési szempontokat szolgálja és a társadalmi és politikai erkölcsösöget igyekezzék érvényesíteni.

E vezérelvek feltételhatók mindenkor, amidőn a jelenleg érvényben levő agrárreform rendeletörvény igazságtalan és romboló intézkedése ellen szót emelt.

Hogy ez így van, ezt többek közt bizonyítja az 1920. december 5-én megtartott gazdaértekezlet, amelyen résztvettek nagy-, közép- és kisbirtokosok, továbbá bérlők és gazdatisztek egyaránt.

A jelenlegi állapottal tehát távolról sem vagyunk megelégedve, de hiszen jogi szempontból sincsen még az agrárreform ügye tisztázva, miután ily életbevágó kérdést csak a parlamentális törvény szabályozhat. Ugy vagyunk értesülve, hogy a törvényhozás közelebről lát a nehéz kérdés rendezéséhez, reméljük, hogy a kellő bölcsesség és igazságérzet megfogja a helyes utat találni.

Bár végleges állapot még nincsen, még sem ülhetünk ölbe tett kézzel az ügy jelenlegi stádiumában sem.

Azt tudjuk számtalan adatról, hogy legtöbbször úgy a birtokosoknál, mint az igényjogosultakkal szemben tekintettel voltak

Eme eljárás ellenkezik a békeszerződéssel és a román alkotmánnyal is. Ez alapon tehát joggal követelhetjük, hogy a megalkotandó birtokreform oly igazságossággal hajtásék végre, amely ilyen megkülönböztetéseket nem ismer, amely egyenlő mértékkel mérjen különféle fajú birtokosoknak és földnélkülieknek és hogyha annak valóban a nép földhöz juttatása a célja, akkor ne csak a román jusszon földhöz, hanem a magyar és szász kisgazda is. A legteljesebb tárgyilagosság mellett is elmondhatjuk, hogy a szász és magyar nép a mezőgazdálkodás magasabb fokán áll, mint

a román, fehérek e címen is legalább ugyanannyi igénye lehet a földhöz juttatáshoz.

A jelenleg érvényben levő agrárreform rendeletörvény értelmében a kisajátításra kerülő ingatlanokból a falusi földművesek a következő sorrendben részesítendőek földben;

1. Mindazon mozgósítva volt családfenntartó hadirokkantak, akik mint mezőgazdasági cselédek és munkások mozgósításuk előtti utolsó két évben és a kisajátításkor a kisajátított birtokon dolgoztak és akik családjukkal együtt képesek a földet megművelni.

Ide tartoznak mindazon háboruban elesettek özvegyei és családjai, akik életbenmaradásuk esetén ezen első kategóriába tartoznának.

2. Mindazon mozgósítva volt családfenntartók, akik mint mezőgazdasági cselédek és munkások mozgósításuk előtti utolsó két évben és a kisajátításkor a kisajátított birtokon dolgoztak.

3. Mindazon mozgósítva volt családfenntartó hadirokkantak, akik családjakkal együtt képesek a földet megművelni, ugyancsak mindazon háboruban elesettek özvegyei és családjai, akik életbenmaradásuk esetén e kategóriába tartoznának.

4. Mindazon családfelek, akik a háboruban katonai szolgálatot teljesítettek, de rokkantakká nem váltak.

5. Mozgósítva volt nőtlen hadirokkantak, akik a föld megművelésére képesek.

6. Mozgósítva volt nőtlen egyének.

7. A Kormányzó Tanács rendeletére mozgósítottak családjai.

8. Visszatért emigránsok, illetve családjaik, amennyiben nincsen más fenntartójuk.

9. A háboruban részt nem vett családfenntartók.

10. Nőtlen férfiak, akik a háború folyamán katonai szolgálatot nem teljesítettek.

Az egy kategórián belül sorozottak közül elsősorban azok jönnek tekintetben, akiknek nagyobb családjuk van, családtagnak számítanak mindazok, akiket ugyanazon családfele, illetve egyedüli családfenntartó tart el.

Az igényjogosultak fenti sorrend alapján való összeírására a helyi bizottságok hivatalítottak, amelyeknek tagjai: a községi bíró mint elnök, községi adószedő vagy helyettese, a falusiak által kijelölt két-két megbízott, akik az 5 k. holdnál kevesebbel bíró és mozgósítva volt községi lakosok közül választatnak és a körjegyző.

A birtokbárhelyezési kimutatásba való felvételt az illető érdekelnek írásbeli vagy szóbeli kérésére a községi jegyző eszközli.

Az érdekeltek kimutatásba való felvételénél az illetők katonai helyzetének megállapítása céljából irányadók: leszerelési bizonyítvány, behívási parancs, fogolytáborból történt elbocsátásról szóló igazolvány vagy bármely más közhatóság által kiállított okirat.

A háboruban elesettek és családjainak megállapítására irányadó a halotti anyakönyvi kivonat, vagy bármely más közokirat.

Még vissza nem tért, hadifogságban levő, vagy eltűnt mozgósítottak hivatalból veendőek fel a kimutatásban, tekintet nélkül arra, vajjon családjuk részéről ilyen irányban kérés előterjesztett-e vagy sem.

Miután a földhöz való jutásnak alapfeltétele, hogy az igényjogosult a föld megművelésére képes legyen, csak mezőgazdasággal foglalkozó egyének volnának a kimutatásban felveendőek, tehát falusi kovács, korcsmáros stb., akik mezőgazdasággal nem foglalkoznak, nem bírnak a földhöz való igényjogosultsággal.

Az igényjogosultakról összeállított kimutatás a községbeli hivatalos épületek ajtajaira kifognak függesztetni, a kimutatással meg nem elégedett falusiak kifogásaikat a községi bírónak kell benyújtásuk.

Falusiaknak tehát joguk van az összeállított kimutatásokat a község házában megsemmisíteni és meggyőződni arról, hogy azok a fenti előírt sorrendben az összes igényjogosultak tekintetbe vétele mellett készültek-e és amennyiben látják, hogy ezek a kimutatások nem teljesek, hanem belőlük sokan, akiknek földhöz joguk volna kiharadtak, vagy pedig a sorrend összeállítása nem helyes, sürgősen be kell jelenteni az erre vonatkozó kifogásokat írásban a községi bírónak, aki azt elintézés céljából a helyi bizottságnak köteles előterjesztetni.

A kisajátított földekből való részesítés iránti jogosultsággal bíró egyének végleges névsorát és a minden egyes jogosultira eső hányadrész mértékét a megyei bizottság határozza meg.

A kisajátított földek kiegészítő parcellákra, 5 k. holdas, egész parcellákra és 7 k. holdas telepes parcellákra fognak felosztani, ahol a megművelhető gazdasági terület nem elég az összes igényjogosultak 5 k. holdas egész par-

Gazdák Biztosító Szövetkezete.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, temetési segély, kiházásitási stb. biztosításokat. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek. Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 35. I. emelet és egyesületünk titkári hivatala.

Főigazgatóság Nagyrománia részére Aradon.
Vezérképviselőségek:
Aradon, Kolozsváron, Brassóban,
Temesváron és Nagyváradon.

cellákban való részesítésére, ott, ahol kisebb parcellák is alakíthatók.

Az egyes parcellák az illető igényjogosultak munkaképessége a rendelkezésre álló eszközök, föld minősége és ára, valamint egyéb helyi körülmények szerint fognak meghatározatni.

A földhöz juttatásnál felsősorban azok jönnek tekintetben — az igényjogosultak kategóriájának sorrendjében — akiknek semmi földjük nincsen és nincs is kilátásuk örökségre, azután azok, akiknek 5 holdnál kisebb birtokuk van és ezek annyit fognak kapni, amennyi birtokuknak 5 k. holdra való kiegészítése céljából szükséges; végül jöhetnek az előbbiektől kielégítése után azok figyelembe, akiknek öt holdnál nagyobb birtokuk van.

A birtokba bocsátástól számított 10 éven belül a falusiaknak birtokba adott földek meg nem terhelhetők — kivéve a meliorációkra és gazdasági felszerelésre fordított befektetésekből származó hitelezések esetét — sem pedig élők közötti jogügylet útján el nem idegeníthetők.

A felosztott ingatlanok után járó bélyeg és átírási költségek a földben részesített falusiakat fogják terhelni.

Nem részesülhetnek földben sem előzetes bérletben azok, akik a román állam ellen bírósággal megállapítást nyert árulás büntetését követték el, akik a mozgósítási parancsnak nem engedelmességek, vagy pedig a román hadseregből megszöktek, továbbá elmebetegék és mindazok, akik bármely okból gondnokság alatti állanak, ezenkívül azon egyének, akiket a megyei bizottság erkölcsi indokokból méltatlannak minősít, akik az unió kihirdetése óta bebizonyítottan loptak, raboltak, gyújtogattak, gyilkoltak, vagy pedig idegen értékeket csalárd módon visszatartanak.

A megyei gazdasági tanácsos javaslatára a megyei bizottság a kiosztott földek visszavételét rendelheti el mindazoktól, akik azt anélkül, hogy abban akaratukon kívül álló okok folytán gátolva lennének, meg nem művelik.

Az amerikai kukorica művelési mód.

Az amerikai kukorica művelési mód abban áll, hogy a kukorica egy méter sor és ugyancsak egy méter növény távolságra lesz. Vette úgy, hogy egy fészekbe 3 szem kukorica lesz téve, tehát három szálnak is kell abból fejlődnie. A vetés többnyire gép segítségével történik ugyan, de történhetik kapával is, csak hogy kapa után nem kerülnek a szemek olyan égenletesen mélyre, mint a vetőgép segítségével s így a fejlődés sem lesz egyöntetű. Az így elültetett kukoricát azután folytonosan boronálni és kapálni kell; a kukorica borona, az u. n. Weeder leginkább abban különbözik a közönséges boronától, hogy rugalmas fogai sokkalta hosszabbak és ezen fogak közül lestrófoltatik az, amely a kukorica sorok felett menne, hogy a kukorica szemet vagy csírát ne bántsa. Ezzel a Weederrel a vetés utáni harmad negyed naptól kezdve addig járjuk keresztül-kasul a talajt gyom irtás és talaj lazítás céljából, amíg a kukorica két arasz nagyságu nem lesz. Csak ezután következik a kapálás, amelyre szintén gépet használnak Amerikában, de amelyet esetleg közönséges kapával is lehet

helyettesíteni, ezzel azonban sohasem szabad mélyre kapálni, hanem csak daraszolni. Legalább 3—4-szer kell megdaraszolni a kukorica táblát.

Ilyen művelési mód mellett a kukorica 2—3 szorta nagyobb termést ad, mint a közönséges művelési móddal. A kísérletező magyar gazdák közül csak egynek volt kicsiny 20 q termése, a többié mind 30—40, sőt 50 q-ra rugott kat. holdanként.

Természetes azonban, hogy a talaj trágyázottsága és előzetes megmunkálása a termés nagyságára elhatározó befolyással van. Amerikában a legnagyobb kukorica terméseket nyerik zöldtrágya és műtrágya együttes alkalmazásával olyan módon, hogy a tarlóba vetett csillagfürtöt ősszel alászántják, alászántás után 2—3 q szuperfoszfátot szórnak rá és azt beboronálják.

Különbözik az őszi mély szántás a nagy kukorica termésnek elengedhetetlen kelléke, mert csak az őszi mély szántással lehet a talajba juttatni a téli nagy csapadék mennyiségét, amely nélkül nagy kukorica terméseket elérni nem lehet. Az ősszel megszántott talajt tavasszal nem kell újra szántani, hanem csak tárcsázni s a vetés idejéig többször is megboronálni.

Ez volna rövid ismertetése azon egyszerű eljárásnak, amellyel a kukorica terméseket megháromszorozni, megnégyszerezni lehet. Addig is míg műtrágyákhoz jutnánk, kezeljük jól trágyatelepeinket és trágyázzuk gazdagon földjeinket.

Az erdélyi juhajták tejelőképességének fokozása tenyészkiválasztás útján.

Írta: Fider János.

Előző közleményemben, hivatkozom a francia juhtenyésztőknek a gyakorlatban jól bevált azon módszerére, amely minden törzskönyvelés nélkül pusztán a fejések szigorú ellenőrzése és ezzel kapcsolatos tenyészkiválasztás útján ma már oly kitűnő eredményeket, ezzel kapcsolatosan a francia juh sajtnak a „Roquefort”-nak világhírűvést szereztek. Ezen eljárás főbb lényege a következő: A meglevő juh állományt okvetlen számozással megjelöljük, mi ezt tetoválás útján végezzük, ott azonban ahol a tetováláshoz szükséges műszer nem áll rendelkezésre, egyszerűen egy kis pléh vagy fatáblácskát kötünk vékony dróttal a juh nyakára, erre fekete festékkel a juh számát felírjuk. Az így megjelölt juhokról egy kis jegyzéket készítenek, amelybe a juh számát, fajtáját, színét és korát beírjuk. Az így megjelölt juhokat figyelemmel kísérjük az egész fejési éven át.

Azon juhoknak számait, melyek az egész éven át jól tejtettek magunknak feljegyezzük és a következő elléseknél ezek bárányaiból válasszuk ki a tenyésztésre meghagyandó jérke és kosbárányt.

A bárányok nyakára vékony dróttal születéskor mindjárt egy kis fatáblácskát kötünk, erre anyja számát feljegyezzük és a tenyésztésbe osztásnál jobb fülükbe tenyész számokat, a bal fülükbe anyjának számát tetováljuk, így mindig tudni fogjuk mindenik bárányunk anyjának a számát is.

Azon bárányokat, melyet tenyésztésbe osztunk legalább is 7—8 hélig szopni hagyjuk, a többieket 4—6 hetes korban értékesítjük.

Azon juhok számait, melyek az ellenőrzésnél rossz fejősöknek bizonyultak, szintén feljegyezzük és a tenyésztésből kizárjuk, kivételt csakis az előhasi anyák első fejési évében teszünk, mert

ezek adatai az első fejési évben nem igazolja azt, hogy a további bárányozási év után belőlük jó, fejős nem válik-e.

Nálunk a fejés itt Boffalun április 1—10 közt kezdődik megszakítás nélkül november hó 10—15 ig tart és pedig úgy, hogy áprilistól kezdve szeptember végéig mindig háromszor, októberben kétszer, novemberben csak egyszer fejtünk.

Ezen rendszer betartása nagyban hozzájárul a fejési átlag emeléséhez, mert a többszöri fejjéssel több és zsírosabb tejet nyerünk.

A fejésnél nagyon ügyelni kell arra, hogy a juhászok a tejet a tőgyből mind ki fejjék, amiről a már megfejt juhoknak időközönkénti után fejése által meggyőződhetünk. A fejési év kezdetén kis füzetet készítünk, melybe minden nap feljegyezzük a tényleg fejés alatt álló juhok számát és napi tejmenyiséget, a jegyzék minden egyes lapjára egy hónapi fejés eredményét írjuk be, azt a hónap végén összeadva megtudjuk a fejési napok számát és a fejt tej mennyiségét s ennek alapján állítjuk össze a termelési jegyzéket a következő képpen.

Havi fejési eredmény 1920. ápril. hónap:

Fejési napok száma: 4740 nap, fejtett tej: 4260 liter. Átlag 1 juhra: $4260:4740=0.9$ liter, feldolgozott tej: 4260.00 liter, ebből feldolgozás után nyeretett: 710.00 kgr. túró és 213.00 kgr. orda. 1 kiló túró nyeretett: 6.00 liter tejből, 1 kiló orda nyeretett 20.00 liter tejből. Azaz adott 1 juh átlag 27.00 liter tejet, 4.50 kiló túrot, 1.30 ordát stb.

Ezen havi jegyzetek után az évi eredményt könnyű összeállítani és a juhászat termelő képességét megtudni.

(Folyt. következik.)

A községi apaállatok

vagy elvették, vagy eladtak, vagy elpusztultak, de megfelelő jó minőségű apaállat kevés van a községekben, amint értesítéseinkből ezt megállapíthatjuk. Egyesületünk igazgató-választmánya ezért elhatározta, hogy az apaállatokat tisztavérben tenyésztő birtokosokat felhívja, hogy eladó készletüket jelenítsék be. A felhívás ki is ment. Nehogy összeütközésbe jöjjünk a fennálló rendelkezésekkel, érdeklődtünk a földmiv. resszort állattenyésztési és állategészségügyi ügyosztályában, hogy a községeknek apaállatokkal való ellátása miképpen történik jelenleg. Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az ügyosztály ugyanily felhívást intézett hónapokkal ezelőtt közegei révén a gazdaközönséghez, aminek jóformán csak a szászok között volt némi eredménye. Ezirányú akciónk nem ütközik semmi hatósági intézkedésbe. Magyar gazdatársainknak és pedig úgy az apaállatot eladó mint vevő gazdatársainknak az érdeke, hogy a felesleg felett rendelkező jó anyagot bejelentsek. Csakis a jó minőségűt, mert rosszat nem közzétűnk. A régi kedvezmények természetesen ma nincsenek meg. A szállításhoz a vasut 50% díj-kedvezményt nyújt. Ha valamely szegényebb községnek bikabeszerzéshez támogatásra volna szüksége, azt most kérje sürgősen, amíg a rendelkezésre álló hitelből egy töredék van. Az egyesüleinkhez küldendő ezirányú kéréseket készséggel továbbítjuk.

Gazdasági levelek.

Tekintetes Szerkesztőség!*

Rudna, 1920. december hó.
(10-órátalmegye.)

... Mi idekint magunk körül pedig látjuk, jól művelt gazdaságok felaprózását, a cselédség és a gazdatisztek szélnek eresztését, mint természetes következményeit ezen műveleteknek.

Sokan közülünk évtizedeket töltöttek el a mezőgazdasági kultúra szolgálatában, a földreform következtében a legnagyobb része kenyér nélkül fog maradni, mert hisz az eddigi rendeletekből semmiféle kormányintézkedést sem tudtam kiolvasni, hogy rólunk is valami gondoskodás történt volna, mely körülményre bátor vagyok a Tekintetes Szerkesztőség figyelmét felhívni.

Gazdatiszti Egyesület hiányában talán az E. G. E. vehetné kezébe ezt az ügyet a tizenkettedik órában, annyi bizonyos, ha összetett kezekkel nézzük, hát felkopik az állunk. Nagyon kérem tehát a lehetőség szerint a mi ügyünket is felkarolni.

Tisztelettel
Horváth Gyula

gazd. intéző.

* Az Omge és a M. Gazdatisztek és Erdőt. Egy. v. tagja.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Zabolafürésztelep, 1920. december hó.
(Háromszék megye.)

Végre elérkezett az „Erdélyi Gazda” hozánk is, szeretettel olvastam minden sorát és szinte derengeni látom a határt. Itt az ideje, hogy törökös gondolkodás módunkból (fájdalom újabb az egész környéken ezt észlelem) felrúzzuk magunkat.

Szász Ferenc az ő kedves pusztakamarási leveleivel lépjen csak elő, az ilyen tollu emberekre van most nagy szükség. Elvagyunk szakítva a „Köztelek” és „Gazdasági Lapok”-tól teremtsünk magunknak egy kis, de értékes Közteleket. Hiszen annyi intelligens képzett gazdája van Erdélynek, miért hallgatnak? Annyi szép anyag elpusztult, amit pótolni, újra alkotni kell, fogjunk munkához!

Itt hagyott Lészai Ferenc is, a komoly ludás, pártatlanság, őszinteség mintaképe. 1913. évi utolsó kolozsvári gazdasági kiállításon, amidőn a radnóti karakulokkal megjelentünk, kijelentette, hogy karakuljaink fölött első sorban ő mondhat bírálatot.

Azóta elpusztultak az én kedves karakuljaim, borzas fejemen is több az ősz, mint szőke hajszál, de megrázom magamat és arra kérem gazdatársaimat, jöjjenek, kezdjünk a szó igazi értelmében termelni.

Gerbert Kálmán.

* Az E. G. E.-nek a háború előtt volt népes Gazdatiszti osztálya, ha megfelelő számú gazdatiszt jelentkeztek, nincs akadálya annak, hogy tömörüljenek érdekelt élénk képviselőikre, feltámasszák az E. G. E. gazdatiszti osztályát. Dec. 5-1 gazdaértekezlet a gazdatisztek és bérlők földigényét is tárgyalta és a kifejezett kívánságokat az egyes illetékes és legfelsőbb körökhez juttatja.

Törvények, rendeletek.

A bányafelügyelőségek beosztása. A Monitor Oficial 151 száma szerint Románia egész területét 7 bányavidékre osztják be. Fogaras, Brassó, Háromszék a ploestii kerület alá esik. A második felügyelőség Brassóban van, a 4-ik Petrozsényban és az 5-ik Kolozsváron.

A hivatalos iratváltás nyelve. A Gazeta Oficial egyik száma miniszteri rendeletet közöl a hivatalos írásos érintkezésről. A rendelet szerint az egynyelvű és egy megyében levő községek és városok egymás között olyan nyelven levelezhetnek, amilyen a lakosság nyelve. A kormányhoz intézett feliratokat is minden község az ott szokásos nyelven írhatja meg. A megyék egymás között a katonasággal, valamint az állami hivatalokkal való érintkezésben csak a román nyelvet használhatják.

A határszéll állatcsempészet megakadályozása. A belügyminiszter felhívta rendeletileg a határmenti vármegyék prefekturáit, hogy a határvonallal párhuzamosan husz kilométernyi távolságban egy zónát állítsanak fel, amelyen kívül a legradikálisabb intézkedésekkel akadályozzák meg az állatcsempészt. Az állatokat összeírják nyilvántartás végett és az ellenőrzéssel megbízott hatóság vagy csendőrség engedélye nélkül adásvételt sem lehet lebonyolítani. A zónán túl a személyforgalmat is korlátozzák és ellenőrzik. Elutazni csak az illető előljáróságok által kiállított igazolvánnyal lehet.

Rendület a kutyaadó felemeléséről. Tekintve azt a nagy veszedelmet, melyet a veszettség terjedése úgy a közegészségügy, mint a háziállat állomány által képviselt nemzeti vagyon rovására jelent: a belügyi és az egészségügyi államtitkársággal egyetértően, a kerületi zootechnikai és állategészségügyi igazgatóság, a következőket rendeli el:

1. A megyei szabályrendeletekben előirt kutyaadó a gazdaságilag hasznos kutyákra vonatkozólag az előirt összeg háromszorosára, leiben számítva, a fényűzés céljából tartott kutyákra vonatkozólag pedig az előirt összeg harmincszorosára emelendő föl, ugyancsak leit érte korona helyett.

2. Az említett szabályrendeletben szabályozott többi díjak, pénzbüntetések, stb., az előirt összeg tizszeresére emelendők föl, korona helyett leit számítva.

3. Kihágást követ el, aki vendéglőbe, kávéházba, vagy más nyilvános helyre kutyát visz magával. Ugyanezen büntetésben részesül az illető helyiség tulajdonosa (bérlője) is.

4. A rendület 1921 január 1.-én lép életbe.

Az orvosok, bábák és halottkének díja. Az 1908. évi XXXVIII. törvénycikk 22. és 31. §-ai alapján további intézkedésig a következő díjak állapíthatnak meg az állam által javadalmazott orvosok, községi bábák és halottkének számára a kolozsvári közegészségügyi államtitkárság által igazgatott területre:

1. Vizsgálati díj az orvos lakásán 10. 2. Vizsgálati díj a beteg lakásán 20. 3. Vizsgálati díj éjjel 40. 4. Orvosi tanácskozás (consilium) 50. 5. Orvosi bizonyítvány 30. 6. Törvényszéki orvosi jegyzőkönyv 50. 7. Bába díja (8 napra) 30. 8. Halottkém díja (orvos) 10. 9. Halottkém díja (nem orvos) 5. 10. Engedély hullaszállításra 50. 11. Husvizsgálat 20. 12. Kocsi díj km.-enként 2 lei.

SZÖVETKEZÉS.

Dánia, a modern Kánaán.

A szövözetek hazája.

Luigi Barzini, a Corriere della Sera viághírű munkatársa most Dániában van tanulmányúton. De ott persze nem a háborút tanulmányozza, hanem a béke munkáját. A kis Dánia ezéüött ötven esztendővel már valósággal halátra volt ítélve, amikor Amerika és Oroszország elárastotta gabonával az egész világot. Dánia akkor még csak gabonát termelt és ez a két ország olyan konkurrensé lett ezen a téren, a kikkel ő sem vehette fel a versenyt. Kitért tehát a harc elől és két nagy tudós. — Fjord, a fizikus és Segelecke, a vegyész — irányítása mellett valósággal egyetlen nagy majorságá alakította át az egész országot és így erett a legbelteresebb gazdálkodást kifejteni.

A tudomány a mezőgazdák segítségére sietett és ma már ott tart Dánia, a kicsi, két és fél millió lakosu Dánia, hogy egyetlen esztendő alatt, tisztára évi keresetéből, kifizethetné akár egész Ausztria és Magyarország minden háborus adósságát. Dániában — írja Barzini — a legfőbb elv: a termékek legtökéletesebb hasznosítása, a legcsekélyebb áldozattal. Itt például a fejős tehén nem az, a minék az egész világon tekintik: egyszerű fejős tehén, hanem — gépezet, a melynek fejleszteni lehet a tejszolgáltatását, mintha csak manométerrel volna felszerelve. Ott is van az istállóban minden tehén feje fölött, akárcsak klinikán a beteg ágya fölött, egy fejcédula, a melyre följegyzik, mennyit eszik, illetve ehét a tehén és mennyi tejet kell érte szolgáltatnia. Mihelyt nem ad annyi tejet, a mennyit a központi felügyelet ellenőre — rendszerint nők — az illetők — megkövetelhetőknek talál az illető tehéntől, megvizsgálják, mi a baja a tehének és ha erősebb táplálás mellett sem ad több tejet, küldik a vágóhidra. Az istállók tiszták, akárcsak valami gépház és — géppel fejk a teheneket.

A majorságok fel vannak szerelve hűtő- és fagyasztó gépekkel, gyűjtőmedencékkel, mindenütt csövezetékek hálózzák be az épületeket, hogy egyenletes meleg legyen az istállókban, külön mérik a tej zsirtartalmát minden egyes majorságban és mindent elkövetnek, hogy fokozzák a tej zsirtartalmát.

A vaját is gépileg állítják elő. De az is természetes, hogy a vajgyártás melléktermékeit is felhasználják, még a savót és irót is, a mikkel disznókat hizlalnak. Ennek a gazdaságos rendszernek köszönhető, hogy Dánia egyenest hiheiteilen eredményeket tud felmutatni. Több mint száz millió font sterling értékű gabonát termel és hogy a termelést még fokozhassa, most ledöntik az egyes kisbirtokok közötti erítéseket és még a megyéket is felszántják. Dánia az az ország, a melyről Barzini így kiált föl — Az igazi Tej-ut!

Több mint három milliárd liter tejet termel egy esztendő alatt és valósággal adófizetőjévé tette már Angliát, a mely évente csak vajért harminc negyven millió font sterlinget fizet neki. A mi a termelés megszervezését illeti, a szövözeteli rendszer uralkodik Dániában. Minden egyes birtokos a szövözetnek termel és a szövözetet adja el számára terményeit. Így aztán az egyik birtokos nem versenytársa a másiknak, hanem csak — társa. Tojás termelésre és eladásra például nem kevesebb mint ötszáz szövözetete van Dániának, több mint ötvenezer taggal és csak tojásból közel husz milliárd korona bevétele van évente és tehénállománya meghaladja az egy milliót. Mi is elmondhatjuk Barzinnal együtt: — Boldog Kánaán!

Az Erdélyi Méhész Egyesület kéri a méhészeket, hogy a kiküldött nyilatkozatokat a tagdíjakkal együtt az egyesülethez mielőbb be- küldeni sziveskedjenek, hogy a Méhészei Köz-

Terjesszük az „Erdélyi Gazda”-t a gazdák körében!

lőny expedálásában akadály ne álljon be. Kéri továbbá a méhészeket, hogy ismerőseiket a jelentkezésre serkenítsék, hogy a tavaszi méhészeti idény beálltával az egyesület annál intenzívebben folytathassa. Az egyesület értesíti az összes méhészet iránt érdeklődőket, hogy a műhelyben mindenféle méhészeti eszköz — méhkaptár stb. megrendelhető. A Méhészeti Közlöny különben teljes árjegyzéket közöl.

Irodalmi szemle.

A Méhészeti Közlöny. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület hivatalos lapja ismét megindult hosszas szünetelés után. Társegyesületünknek a méhésztársak által régen megszerzett kedvenc lapját ismét forgathajuk havonta kezünkben. A lap *Gál Imre* méhészeti felügyelő szerkesztésében jelenik meg Székelyudvarhelyen. A lapot az E. M. E. tagjai tagsági illetmény fejében kapják. Az E. M. E. tagdíja 50 leí, mely összeg Kolozsváron fizetendő be az E. M. E.-hez (Mészáros-u. 3. sz. a.) A „*Méhészeti Közlöny*” megindulásával *Gál Imre* a „*Székely Méhész*” c. lapjának kiadását beszüntette és azok előfizetői is a jövőben az E. M. E. hivatalos lapját fogják kapni. Az E. M. E. tagsági díja egy évre egy kiló méznek az ára jóformán, ennyit pedig minden méhész szentelhet a méhészet ügyének.

Vegyes közlemények.

A temesi éstorontáli gazdák gyűlése. Folyó hó 9 én vasárnap délelőtt a temesvári vármegyeház nagytermében *Csobán Aurél dr.* elnökleite alatt gazdaggyűlést tartottak, amely a kisajátítási és kényszerbérleti eljárással foglalkozott és azok keresztülvitelére vonatkozólag határozatot hozott.

A gazdaggyűlés előadója *Blaskovics Ferenc* apát kanonok volt, aki rámutatva, az eddigi kényszerbérleti eljárás következtében beállott termeléscsökkenésre, határozati javaslatában azt ajánlja, hogy csak mezőgazdasággal foglalkozó és megfelelő felszereléssel rendelkező egyének kaphassanak földet; azoktól pedig, kik kényszerbérlet után földhöz jutottak és azt nem művelték meg, vegyék vissza a földet.

Vételár megállapítás alapjául az utolsó 3 év forgalmi árai szolgáljanak, melyeknek 80%-a volna a kisajátítási ár. A meghagyható maximum 500 hold legyen, egyházak, kulturális intézmények gazdaságai és mintagazdaságok mentesíttessenek.

Korossy György volt főispán a kolozsvári gazdaggyűlés határozatát ajánlja elfogadásra, amit *Blaskovics* azzal az indokolással ellenez, hogy ez úgy tüntetné fel a gazdaggyűlést, *mintha nem volna elég ereje az önállósághoz.*

Alföldy Pál és *Veterány Viktor dr.* felszólalásai után a gyűlés a *Blaskovics* határozati javaslatát fogadta el.

„*Kvitteini*” akart az állammal. A népben eddig sem tombolt vajmi tulságosan az adózási hajlandóság, de most egy idő óta különösen leszoktak róla. Van is miatta elég baja a községi előljáróságoknak. Jellemző esetet mesélt el erről egy csikmegyei község jegyzője.

A falu egyik nagy gazdájának erősen felszaporodott az adótartozása, a vármegye pedig sürgetvén a pénzt, kimentek foglalni. Két győnyörű tehén állt az udvaron.

— Ezeket lefoglalom — mondotta a jegyző.
— Azt már nem. Ha foglalni akarnak, foglalják le ezt.

És kihuzott a zsebéből egy bont.
— Csakhogy ezzel nem érünk ám semmit.
— Már miért nem? Az állam tartozik nekem, de én is tartozom az állammal. Visszaadom az állammal azt, amivel nekem tartozik és kvittek vagyunk.

Hogy a vita hogyan végződött? A két tehén mégis csak felíródott.

Új nagy vasipari vállalat Aranyosgyéresen. Aranyosgyéresen nagy vashenger-mű, sodrony és szeggyár van épülőben, amely előreláthatólag a tavasszal már üzemben is lesz. Tekintettel arra, hogy hengerhuzal eddigelé sehol nem készült, sem Erdélyben, sem Oromániában és emiatt a szögipar is teljesen függőhelyzetbe került a külföldtől, míg szeggyár egész Erdélyben sehol nem volt és ezen a bajon az épülőben lévő gyár évi 7—8000 tonnányi gyártásával nagyon lényegesen segít, örömmel üdvözöljük ezen hiányt pótló és egészségesnek ígérkező vállalat létrejöttét. A gyár földgázhajtásra lesz berendezve és hevítojt is földgázzal fogja táplálni.

Cégtáblarendelet. A városi tanács elrendelte Kolozsváron a magyar feliratok mellé a román feliratok kifüggesztését is. A román feliratnál nem lehet nagyobb a magyar felirat szövege. Az E. G. E. és lapunk szerkesztősege az egyesületi székház kapujára kifüggesztette új feliratát. Egyidejűleg kérelem fordult az egyesület a városi tanácshoz, hogy a székház homlokzatán az épület anyagából való régi felirat ott maradjon, mert az csak az épület megcsonkításával volna eltávolítható és aránytalanul nagy költséggel járna.

A hegy megyen Mohamedhez. Magyarországon a faluszövetség vándorkiállításokat rendez a falvak részére. A falu népe nem ér rá, hogy Pestre menjen és sorra járja a múzeumokat s a főváros tanulságos látni valót. Az utiköltség is ma tetemesen nagy. Nyolc vasúti kocsit áll a vándorkiállítás rendelkezésére. Ezek kocsik kitűnően vannak felszerelve, valóságos szalon mindegyik. Berendezték őket a néprajzi, a mezőgazdasági, az ipari és társadalmi múzeum anyagával. Legérdekesebb a társadalmi múzeum anyaga, amellyel kézzelfoghatólag sikerül bemutatni a nép és tömegbetegségeket, a tüdővést, a vérbajt és az alkoholizmus pusztításait. A kiállítás tehát a pályaudvarokon lesz, a falu a waggonokban tekintheti meg őket. Új rendszerű házakat is fognak építeni és bemutatni. Házakat, amelyekkel megmutatják, hogyan lehet olcsón s mégis higiénikusan építeni. Bemutatnak például egy egészen új házat. Olyan ez a valóságban, mint egy termos. Két deszka fal közé akármilyen anyagot raknak e szabadoalom szerint, így például trágyát is, amely bőiben van s kívülről a deszkafelet vert agyaggal vagy egyéb anyaggal befeccskendezik. Az egész ház mindössze 31 ezer koronába kerül s a legérdekesebb az, hogy ugyszólván nem ég el. A mezőgazdasági több termelés szolgálatában mozgókép és vándorelőadásokat is fognak rendezni szakemberek részvételével.

Erdészeti kísérleti állomás. A földművelésügyi miniszter Sinaiában egy erdészeti kísérleti állomás felállítását rendelte el, melynek célja tanulmányok, kutatások és kísérletek végzése az erdőgazdálkodás minden ágában, különösen az erdők művelésének és kih. sználásának időszerű kérdéseiben.

HIRDETÉSEK.

Erdőhegy-kisjenői községi fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921 évi január hó 30.-án d. u. 3 órakor a község házában 1919 évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23 §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1921 év február hó 6. án fog megtartani, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6.

Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1919 év december 31.-én a tagok száma 433, üzletrészeinek száma pedig 2434 volt: az év folyamán belépett 433 régi tag 1217 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolt-helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Erdőhegy, 1920 december hó 18.-án. Az igazgatóság.

Majláthfalva és vidéke „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921 évi február hó 2.-án d. u. 2 órakor a község házában 1920 évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23 §-a értelmében meghívottak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés február hó 13. napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920 év december 31.-én a tagok száma 299, üzletrészeinek száma pedig 1474 volt: az év folyamán belépett 2 tag 4 üzletrésszel: kilépett 4 tag 135 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolt-helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Majláthfalva, 1921 január hó 7.-én. Az igazgatóság.

Zimándujfalui fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921 évi február hó 6.-án d. u. 3 órakor a község házában 1920 évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23 §-a értelmében meghívottak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés február hó 13. napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920 év december 31.-én a tagok száma 253, üzletrészeinek száma pedig 1815 volt: az év folyamán belépett 197 régi tag 1349 üzletrésszel és 7 új tag 27 üzletrésszel: kilépett 40 tag 398 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolt-helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Zimándujfalui, 1920 december 31.-én. Az igazgatóság.

Földbirtokosoknak nélkülözhetetlen! Erdély, Bánát és a többi csatolt magyar területekre vonatkozó „Agrár-reform rendelettörvényeket” dr. gr. Bethlen Pál összeállításában magyar nyelven kiadta az Erdélyi Gazdasági Egylet földbirtokpolitikai szakosztálya. Kapható minden könyvkereskedésben és az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalában Kolozsvárt, Attila-utca 10 szám. Egy füzet ára 6 leu. 3017

Okleveles 35 éves keresztény jó referentiákkal bíró

gazdatiszt

aki 14 éves gyakorlatát nagy és intenzíven kezelt uradalmakban szerezte, a termelés minden ágában nagy gyakorlata van, erdőmalom és szeggyár kezelésben is teljes jártassággal bír, intézői vagy ehhez hasonló jobb állást keres. Állását azonnal elfogallhatja. Alkalmazást vállalna nagyobb erdő és egyéb ipari üzemeknél is.

Ajánlatokat: N. F. intéző, Tatorján István mérnök leveleivel.

Szatu-Mare (Szatmárnémeti) Hunyadi-u. 20.